

Toeleg Meedoen & Samenwerken in Breda

2012-2013

Inleiding

M&S Breda bestaat uit acht organisaties die er voor willen zorgen dat de kwetsbare burger in Breda mee kan doen. De deelnemers in M&S Breda delen een heldere visie op de maatschappelijke vraagstukken. In de jaarlijkse Toeleg formuleren wij als deelnemers in M&S Breda de opgave die voor ons ligt en nodigen wij andere stakeholders in Breda uit om deze opgave samen op te pakken, mogelijk te maken en te realiseren.

Streven

Het merendeel van de Bredase burgers leeft in goede gezondheid en met tevredenheid in de stad. In het dagelijks leven vinden ze voldoende uitdagingen en mogelijkheden voor persoonlijke groei. Wanneer ze geconfronteerd worden met moeilijkheden komen ze daar met behulp van hun omgeving of een steuntje in de rug snel bovenop en kunnen ze zelf verder.

Een deel van de Bredase burgers lukt dat niet. Ze hebben geen of een beperkt netwerk, missen mogelijkheden zich te ontwikkelen of bevinden zich in een omgeving die niet bevorderlijk is voor het welzijn. Dit strekt zich vaak uit over meerdere leefgebieden wat hen kwetsbaar maakt voor toenemende problematiek. Hulp en zorg inzetten kan effectief zijn maar niet als dit leidt tot grotere afhankelijkheid. Dan is steeds meer hulp en zorg nodig.

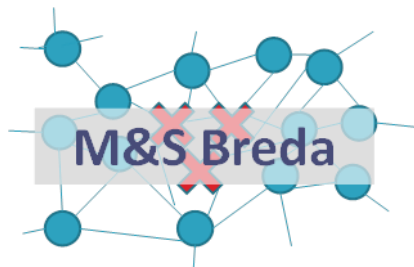
M&S kijkt op een andere manier naar kwetsbaarheid en gelooft dat het antwoord gevonden wordt door mensen zelf de regie te laten houden of nemen en de samenleving inclusiever te maken. Mensen zijn zelf verantwoordelijk voor hun leven en beslissen zelf of en hoe ze problemen die ze tegenkomen oplossen. Professionals zijn er om ze daarbij te helpen, voor zover ze dat zelf niet kunnen.

We zorgen er samen voor dat de kwetsbare burger in Breda mee kan doen.

Uitgangspunten

We hanteren hierbij de uitgangspunten zoals M&S die in de zomer van 2011 vastgesteld heeft.

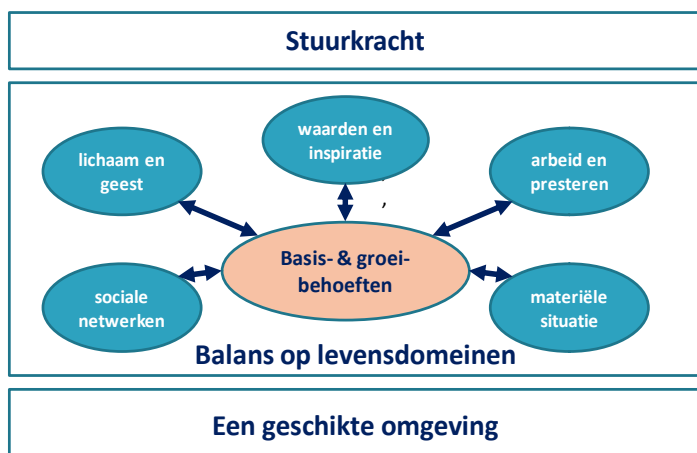
- We gaan uit van het behouden, herstellen of versterken van de eigen kracht van burgers en daarmee van de participatie in de gemeenschap. Naar vermogen meedoen, gezondheid centraal in plaats van een focus op ziekte of beperking.
- Waar nodig en mogelijk doen we een beroep op natuurlijke hulpbronnen in de vorm van sociale netwerken, mantelzorg en vrijwilligers; mensen die geen sociaal netwerk meer hebben helpen we om dit te herstellen.
- Onze inzet is gericht op het bereiken van resultaten, met het hoogst haalbare maatschappelijke rendement voor de burger, zijn omgeving en de andere stakeholders.
- We streven ernaar activiteiten uit te voeren waarvan de meerwaarde feitelijk vastgesteld is en die in lijn zijn met de visie.

De basis

M&S vindt de basis voor haar analyse van maatschappelijke vraagstukken in de combinatie van het model van Arnold Cornelis met de participatieladder en de verantwoordelijkheidstrap.

Kwetsbaarheid wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van één of meer risico's waardoor een onbalans kan ontstaan tussen draagkracht en draaglast. Aanpassingsvermogen en de beschikbaarheid van hulp in de omgeving bepalen of een life event al dan niet een probleem wordt.

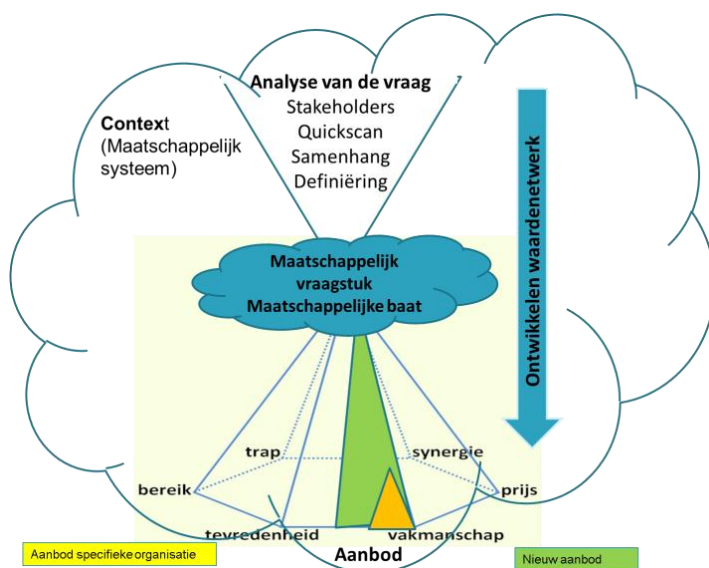
Het model van Cornelis helpt om risicofactoren vanuit een meervoudige, integrale kijk te identificeren en beter zicht te krijgen op de maatschappelijke vraagstukken die hieruit voortkomen. Het Nicis Institute heeft vanuit deze benadering een gevalideerde lijst van risicofactoren opgesteld waarmee het

risico op kwetsbaarheid concreet benoemd kan worden. Door deze risicofactoren als vertrekpunt te nemen is het mogelijk risicoprofielen op individueel, wijk- en stadsniveau te bepalen.

In 2011-2012 is een aantal quickscans op maatschappelijke vraagstukken uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aard van die vraagstukken en de effectiviteit van het aanbod in relatie tot de waarde voor stakeholders. De risicoprofielen en quickscans helpen te bepalen welke activiteiten nodig zijn om de maatschappelijke vraagstukken op te lossen of te verminderen.

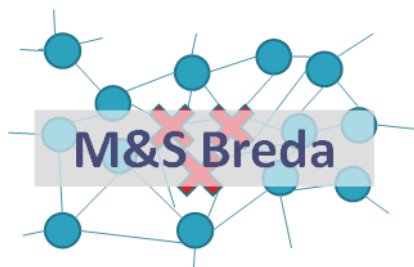
Samenwerking in waardenetwerken

M&S heeft de ambitie maatschappelijke problemen aan te pakken. We doen dit vanuit de wetenschap dat geen enkele organisatie in staat is om een maatschappelijk vraagstuk alleen op te lossen en dus samenwerking nodig is.

Niet alleen tussen professionele organisaties maar met alle mensen en organisaties die met het vraagstuk te maken hebben of bij kunnen dragen aan oplossingen. We noemen dit de stakeholders van het vraagstuk.

Door na te gaan wat de stakeholders van het vraagstuk vinden en welke waarde ze gerealiseerd willen zien, komen we tot gezamenlijke waarden of ambities.

Voor elke waarde ondernemen we systematisch activiteiten waarvan we denken dat die het beste bijdragen aan de oplossing of vermindering van het vraagstuk. De aanpak is gebaseerd op quickscans die laten zien door welke factoren het vraagstuk wordt veroorzaakt, welke van die factoren kunnen worden beïnvloed, welke activiteiten daarvoor nodig zijn en wie die kan uitvoeren.

De personen en organisaties die de activiteiten uitvoeren realiseren samen de beoogde waarde voor de stakeholders. Samen zijn ze het waardenetwerk. Financiers en overheden dragen, direct of indirect, aan de realisatie van de waarde bij.

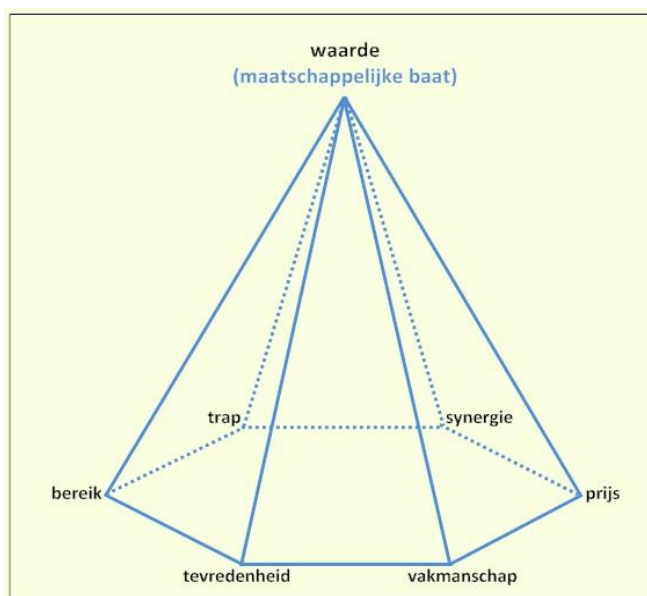
Verantwoordelijkheidsstrap	Zelf doen	Eigen omgeving	Collectief	Professionele welzijnszorg
Preventie				
Signalering				
Vraag & coördinatie				
Lichte hulp				
Zware hulp				

We zoeken naar oplossingen die problemen helpen voorkomen (preventie) en die zoveel mogelijk gebruik maken van de eigen kracht van de burgers: de mensen zelf, hun omgeving, vrijwilligers.

Zij maken deel uit van het waardenetwerk en dragen actief bij. Door problemen te voorkomen of te signaleren in een vroeg stadium voordat ze groot worden, voorkomen we dat vraagstukken complex worden en dure oplossingen nodig zijn.

Toetsingskader

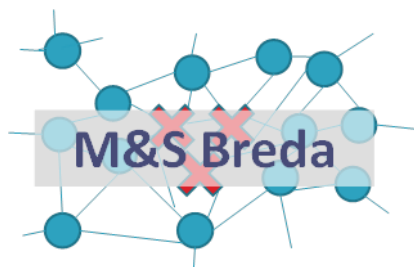
We realiseren ons dat theoretische inzichten en tekentafelbenaderingen niet volstaan om tot duurzame oplossingen te komen. Om die reden kiezen we voor werkende weg ontwikkelen en leren.

Dit leren doen we aan de hand van een toetsingskader dat in het voorjaar van 2012 is ontwikkeld en dat ons in staat stelt om te reflecteren op de waarde die we realiseren en de wijze waarop we dat doen.

Door dit systematisch en in gezamenlijkheid te uit te voeren, creëren we samen een klimaat waarin we van elkaar leren en, samen met de stakeholders van het vraagstuk, tot steeds betere oplossingen en interventies voor kwetsbare burgers komen.

Ook het toetsen is dus niet alleen een zaak van organisaties, maar van alle betrokken stakeholders.

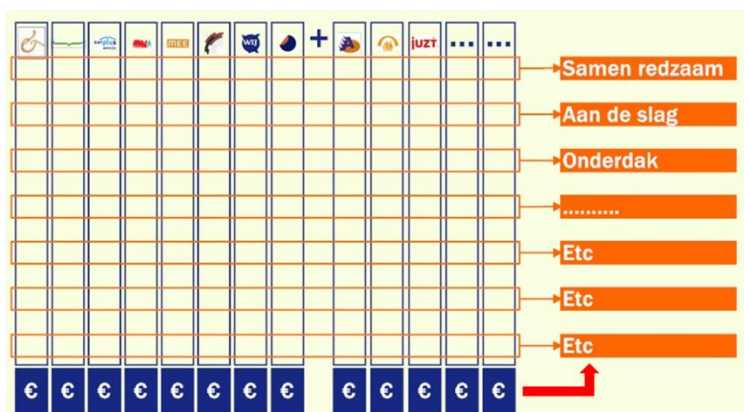
Het toetsingskader berust op de aanname dat meer waarde wordt gerealiseerd naarmate de organisaties beter presteren op de zes indicatoren die samen het grondvlak vormen. Hoe dit werkt is te lezen in de separate brochure die hiervoor is gemaakt. In een bijeenkomst op 27 juni 2012 is het toetsingskader gepresenteerd aan gemeenten en collega-organisaties en is vrij beschikbaar. Ook het toetsingskader zelf is onderwerp van systematische reflectie.

Van koker naar waarde

Veel organisaties zijn traditioneel georganiseerd met een vaste doelgroep, vaste processen en vaste financieringsstromen. Denken en werken vanuit stakeholder- en waardeperspectief, jezelf verantwoordelijk houden voor de oplossing van maatschappelijke vraagstukken, organiseren in netwerken, al deze zaken vragen een enorme verandering in de gewone manier van doen van organisaties en van mensen in die organisaties.

Binnen M&S noemen we dit kantelen, van koker of kolom naar waarde.

Kantelen van koker naar waarde

Door niet de eigen processen of financiering centraal te stellen, maar de te realiseren waarde en wat daarvoor nodig is, zullen de organisaties veranderen.

Ze gaan andere dingen doen en anders samenwerken, intern, met elkaar, met andere organisaties en met klanten en andere stakeholders.

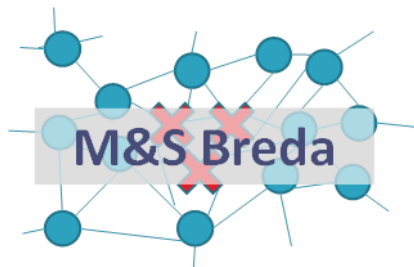
Van hoog tot laag veranderen hierdoor de werkwijzen en de verhoudingen. Door maatschappelijke vraagstukken en waarde centraal te stellen gaan de organisaties zichzelf in een ander perspectief zien en anders rekenschap geven over wat ze doen. Dit is spannend en onzeker. De consequenties zijn groot maar niet in detail te voorzien. Er is geen reisplan met een vast doel en een vaste route.

Werken aan de weg

Deze verandering krijgt stap voor stap zijn beslag door elkaar bij die verandering te helpen. Dit gebeurt onder andere door de interne veranderingen en consequenties voor elkaar inzichtelijk te maken en, ook hier van hoog tot laag, van elkaar te leren.

Meedoen aan M&S betekent meekijken met de ontwikkelingen binnen andere organisaties en voor elkaar van waarde zijn, door elkaar kritisch te bevragen, open kaart te spelen en een leertraject in te richten. In visitatie en toetsing kijken we bij elkaar in de keuken.

Door het denken en werken vanuit waarde krijgen burgers, de belangrijkste stakeholders, meer invloed op het beleid en activiteiten van de organisaties en zullen zij hier steeds meer zelf aan gaan bijdragen.

Programma 2012-2013

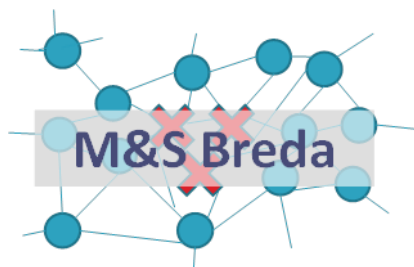
Het afgelopen jaar hebben we in interactie met elkaar en andere maatschappelijke partners het gedachtegoed ontwikkeld. In het komende jaar gaan we het behaalde commitment meer en meer in de praktijk toepassen op de dienstverlening en in de samenwerkingsrelaties.

Organisaties die deelnemen aan M&S nemen het gedachtegoed en het gebruik van het toetsingskader op in hun bedrijfsvoering en zorgen ervoor dat medewerkers zich dit eigen maken. Concreet betekent dit dat voor alle nieuwe activiteiten het toetsingskader systematisch wordt toegepast. Ook voor bestaande activiteiten wordt het toetsingskader gebruikt. Daarmee vormt het model de basis voor leren en bijsturen in de praktijk.

De ontwikkeling van M&S als netwerk en de activiteiten die vanuit M&S het komende jaar worden ondernomen moeten op deze nieuwe fase aansluiten. Sterker nog: M&S moet zelf een inspirerend voorbeeld en omgeving voor action learning zijn waar de deelnemers kennis, kracht en steun halen om in hun eigen organisatie inspirator en motor voor de noodzakelijke veranderingen te kunnen zijn. We hebben onszelf daartoe de volgende doelen gesteld:

- 1. Systematisch maatschappelijke problemen leren oplossen of verminderen*
Vanuit waardedenken anders kijken naar samenwerking met stakeholders waaronder de klanten, mantelzorgers en burgers in het algemeen alsmede gemeente en andere financiers.
Waardenetwerken ontwikkelen en hiermee daadwerkelijk kanteling forceren en theorievorming bewerkstellingen.

Kernactiviteit: Samen met stakeholders waardenetwerken ontwikkelen, met name rond de maatschappelijke thema's Samen zelfredzaam, Duurzaam onder dak en Duurzaam aan de slag.
- 2. Samen leren werken in netwerken en hier de bedrijfsvoering op afstemmen*
Deelnemende organisaties leren elkaar kennen door hun organisaties open te stellen, informeren elkaar over relevante in- en externe ontwikkelingen en investeren in elkaar door het beschikbaar stellen van expertise en capaciteit.

Kernactiviteit: Masterclass, veranderproces naar netwerk organisaties samen vormgeven
- 3. Leren en verbeteren. Systematisch toepassen toetsingskader en gedachtegoed in eigen activiteiten en in samenwerkingsverbanden*. Verbeteren door het toetsen van alle (bestaande en nieuwe) activiteiten van de deelnemende organisaties met het toetsingskader en het beschikbaar stellen van de resultaten voor alle stakeholders. Als het kan leveren ze zelf een bijdrage aan de toetsing.

Kernactiviteit: Systematische visitaties op activiteiten(-clusters) en samen leren

Deelnemers in M&S

M&S Breda bestaat uit acht Bredase maatschappelijke organisaties. Het netwerk wordt vertegenwoordigd door alle deelnemers. Besluiten worden genomen op basis van commitment. Met de gemeente Breda vindt afstemming plaats.

Deelnemers in het netwerk zijn per 1 oktober 2012:

instituut
voor
maatschappelijk
welzijn

Stichting
Maatschappelijke Opvang
Breda e.o.

Breda-Actief
vrijwilligerswerk & sport

MEE West-Brabant

surplus
welzijn

GGz Breburg

NOVADIC & KENTRON
netwerk voor verslavingszorg